

Verhandeling en Theorie van het Franse Stokscheren

Eugene Humé & J. Renkin - Brussel 1862

Terminologie

De treffer ("La botte"). — Dit is een slag die met succes wordt uitgevoerd. De slag kan enkelvoudig of samengesteld zijn: hij is enkelvoudig wanneer hij uit één enkele beweging bestaat, samengesteld wanneer er één of meerdere schijnbewegingen nodig waren om hem uit te voeren.

Schijnbewegingen ("Feintes"). - Dit betekent doen alsof je een bepaalde slag uitvoert maar een andere slag plaatsen. Er zijn twee soorten schijnbewegingen: de eerste is die waarmee je probeert de tegenstander te laten pareren aan de tegenovergestelde kant van waar je de treffer wilt plaatsen. De tweede werkt op dezelfde manier; alleen moet deze met voldoende snelheid worden uitgevoerd zodat de tegenstander geen tijd heeft om de slag te ontwijken die je doet alsof je gaat uitvoeren.

Aanvallen ("Attaquer"). - Dit betekent proberen de tegenstander te raken.

De oproep ("L'appel"). - Dit is één of meerdere keren met de rechtersvoet op de grond stampen, terwijl de voet op dezelfde plaats blijft.

De parade ("La parade"). - Dit betekent de slag van de tegenstander ontwijken; bij stokscheren is het onmogelijk om een exacte beschrijving van parades te geven; alleen oefening moet je leiden en je de middelen geven om deze of gene slag te ontwijken. Alles wat we kunnen zeggen is dat het goed is om zodanig te pareren dat je de flanken en het hoofd kunt beschermen; dus als men probeert je een slag op het hoofd te geven, hef dan de hand niet te hoog op.

De riposte ("La riposte"). - Dit is het aanvallen van de tegenstander direct na het uitvoeren van een parade.

Tac van de stok ("Tac de la canne"). - Dit is onmiddellijk riposteren na de parade.

De tac-au-tac. — Dit is riposteren na het pareren van de riposte van de tegenstander.

De gelijktijdige slag ("Le coup pour coup"). - Dit is het raken van de tegenstander op hetzelfde moment dat hij een succesvolle treffer bij jou plaatst.

Mislukte slag ("Coup passé"). - Dit is het verkeerd richten van de stok terwijl je probeert een treffer te plaatsen.

De vier zijden ("Les quatre faces"). - In de 2e, 5e, 6e en 8e lessen laten we de oefeningen aan elke zijde herhalen. Hiermee bedoelen we de vier muren van de zaal: 1° de muur die zich aan je rechterkant bevindt; 2° die zich achter je bevindt; 3° die zich aan

je linkerkant bevindt; 4° het startpunt, of die zich voor je bevindt. Om de zijden uit te voeren, begin je altijd vanaf rechts.

Zijde ("Face"). - In de eerste les worden 3 zijden opgedragen. Om deze uit te voeren, plaats je jezelf eerst in garde, en draai je op de rechterhiel, terwijl je de linkervoet naar voren brengt, zodat je naar rechts kijkt, en tijdens deze bewegingen maak je een cirkelvormige beweging naar rechts. Zodra de zijde is aangenomen, stop je met de gezichtsslagen en plaats je de stok op de rechterschouder. Voor de 2e en 3e zijden draai je opnieuw naar rechts, zoals de eerste keer.

De muur ("Le mur"). - De muur is een voorbereidende oefening vóór het gevecht; deze bestaat uit de groet.

Het gevecht ("L'assaut"). — Dit is het werkelijke gevecht tussen de twee tegenstanders.

Eerste positie

Het lichaam, enigszins naar links gedraaid, moet recht op de heupen rusten; het hoofd hoog, de hiel van de rechtervoet tegen de enkel van de linkervoet, de voeten in een rechte hoek geplaatst, de rechterhand houdt de stok die op de grond rust, de linkerarm hangt langs het linker dijbeen, de linkerhand open, de palm naar buiten en de pink uitgestrekt langs de naad van de broek. (Fig. 1.)

Tweede positie

Om van de eerste positie naar de garde-positie te gaan, gaat men als volgt te werk: U geeft een knikje met het hoofd naar voren, en u brengt de stok meteen terug op de linkerschouder, de rechterarm gebogen op de borst. Bij het maken van deze beweging moet de linkerhand achter op de onderrug worden geplaatst, de arm goed opengetrokken, de rechtervoet naar voren gebracht, op een afstand van de enkel van de linkervoet gelijk aan de lengte die bestaat tussen de enkel van de voet en het uiteinde van de knie; de dijbenen moeten gestrekt zijn. (Fig. 2.) Als u in plaats van de rechtervoet naar voren, de linkervoet

naar voren heeft, noemt u deze laatste positie de linker garde: De garde-positie kan op drie manieren worden veranderd: 1° door een sprong op de plaats; 2° door terug te trekken; 3° door voorwaarts te gaan. Opgemerkt dient te worden dat tijdens de lessen de linkerhand niet achter de rug wordt geplaatst, maar onderaan de nek; hierdoor vermijdt de leerling bepaalde slagen die hij heel goed zelf zou kunnen geven. (Fig. 3.)

Benaming van de slagen

Gezichtsslagen. - De gezichtsslagen worden het vaakst gebruikt in het stokschermen. Om deze uit te voeren, moet men de stok één of meerdere cirkels om het hoofd laten beschrijven, en goed mikken op het gezicht van de tegenstander. Het is onnodig te zeggen dat de gezichtsslagen altijd moeten worden gegeven aan de kant waarnaar men zich draait.

Hoofdslagen. - De hoofdslagen worden toegepast door de stok één of meerdere cirkels te laten beschrijven, hetzij aan één kant, hetzij aan beide kanten van het lichaam.

De coupés — Flankslagen. - De coupés worden gegeven door met de stok op beide flanken te slaan. De coupés zijn niets anders dan flankslagen, met dit verschil dat men in plaats van op de eigen flanken te slaan, tijdens het gevecht mikt op die van de tegenstander, terwijl men de rechterelleboog wat omhoog brengt om, indien nodig, meteen de parade tegen de hoofdslag uit te voeren.

Stopslagen. - Dit is het in de borst van de tegenstander steken van het uiteinde van de stok dat de grond raakt, terwijl men de arm gestrekt houdt. Op deze manier kan hij u niet benaderen; deze slag is verboden, het is zelfs onfatsoenlijk om te doen alsof men hem wil geven.

Slagen op de edele delen. - U laat de stok een achterwaartse moulinet maken, en u heft hem een beetje op, terwijl u hem met kracht in de edele delen van de tegenstander steekt. Deze slag is net als de vorige verbannen.

Knieholve-slagen. - Deze slagen worden toegebracht door, hetzij met gebogen arm, hetzij met gestrekte arm, op de knieholten van de tegenstander te slaan.

Enkelslagen. - De enkelslagen worden gegeven zoals de knieholve-slagen, met als enige verschil dat men in plaats van de knieholten te willen raken, mikt op het toebrengen van een slag op de enkels.

Kolfslag. - Dit is een zeer wrede slag; om deze toe te passen, moet men de stok naar achteren werpen, langs de rechterarm, en het gezicht van de tegenstander slaan met het uiteinde dat men in de hand houdt. Deze slag wordt gegeven wanneer men in het nauw is gedreven; wij moedigen aan om deze vaak te geven. Dankzij het masker kan het geen letsel veroorzaken; het kan een kwaadwillende snel afschrikken, die gewoonlijk alleen aanvalt door zich op zijn buit te storten. (Fig. 4.)

De Arm-, Buik- en Borstslagen worden eveneens gegeven. Wij achten het onnodig om uitgebreid in te gaan op de te geven slagen; het is voldoende om te zeggen dat men zijn tegenstander overal kan slaan waar men een kwetsbare plek vindt.

Het Gevecht (L'assaut): De Gedragswijze

Voordat men met het gevecht begint, voert men sierlijk de muur uit, die gewoonlijk wordt gevolgd door een afrondende groet; vervolgens doet iedereen zijn masker op. Het is aan de meest ervaren schermer om de aanval te beginnen. Als toevallig de stok van uw tegenstander valt, is het uw plicht om deze op te rapen en beleefd aan hem aan te bieden. Het past niet om te beweren dat men zijn tegenstander heeft geraakt, vooral wanneer deze de slag ontkent. Het getuigt eveneens van een gebrek aan opvoeding om de ontvangen slag te ontkennen of boos te worden nadat men is geraakt. Als u, na een bepaald aantal treffers, er drie plaatst en bij de derde uw tegenstander raakt, is het hoffelijk om hem uit te nodigen voor een laatste treffer, die men "de mooie" noemt, en die men hem gewoonlijk laat winnen. Wij achten het onnodig om verder uit te weiden over de manier waarop men zich tijdens het gevecht dient te gedragen. De leerling zal weten dat men beleefdheid moet betrachten, niet alleen tegenover de tegenstander, maar ook tegenover het publiek.

Context en Uitleg

Deze passage belicht de etiquette en gedragscode die hoorde bij het formele stokschermen in de Franse traditie. Enkele belangrijke elementen hieruit:

1. **Ceremoniële aspecten:**
 - "De muur" (*le mur*) was een formele voorbereidende oefening die werd uitgevoerd voor het eigenlijke gevecht
 - De "afrondende groet" (*salut de couronnement*) maakte deel uit van het ritueel
2. **Hiërarchie en respect:**
 - De meest ervaren schermer heeft het voorrecht om de aanval te beginnen
 - Het tonen van respect door het oprapen van de gevallen stok van de tegenstander
3. **Sportiviteit en eerlijkheid:**
 - Niet valse claims maken over treffers
 - Eerlijk toegeven wanneer men geraakt is
 - Kalm blijven na een treffer, niet boos worden
4. **Hoffelijkheid en traditie:**
 - De "belle" (de mooie) - een traditionele laatste treffer die aan de tegenstander wordt gegund

Deze gedragscode reflecteert de sociale context waarin stokschermen werd beoefend: het was niet alleen een zelfverdedigingsvaardigheid, maar ook een sociale activiteit die bijdroeg aan de vorming van een heer. De nadruk op beleefdheid, eerlijkheid en respect toont dat stokschermen werd gezien als een middel om karaktervorming te bevorderen, naast de ontwikkeling van fysieke vaardigheden.

In bredere context past deze etiquette binnen de 19e-eeuwse burgerlijke idealen, waarin zelfbeheersing, waardigheid en respectvolle omgang met anderen hoog werden gewaardeerd. Het stokschermen bood zo niet alleen een praktische vaardigheid, maar ook een kader voor het cultiveren van deze maatschappelijke waarden.

Eerste les

In garde. Drie zijden. Vier coupés; bij de vierde coupé moet men de stok aan de rechterflank hebben. Een gezichtsslag naar links, een naar rechts; bij het geven van de gezichtsslag naar links, strekt u de rechterknieholte en buigt u op de linkerknie; bij het geven van de gezichtsslag naar rechts, buigt u op de rechterknie en strekt u de linkerknieholte. Nog twee zijden. Vier coupés. Een gezichtsslag naar links. Een gezichtsslag naar rechts. Na deze twee zijden heeft u de linkervoet naar voren; u keert terug in garde, door een hoofdslag naar links, een hoofdslag naar rechts; het is bij de hoofdslag naar rechts dat de garde-positie weer wordt aangenomen, door de rechtervoet naar voren te brengen; vervolgens wisselt u de garde door een sprong op de plaats, terwijl u gezichtsslagen naar rechts geeft. Na het wisselen van de garde heeft u opnieuw de linkervoet naar voren, u neemt de garde-positie weer aan door een hoofdslag naar links en een naar rechts.

Tweede les

In garde. Sprong naar rechts, eerste zijde; na deze sprong heeft u de linkervoet naar voren; u wisselt de garde door een tweede sprong, terwijl u steeds op dezelfde zijde blijft. Vervolgens maakt u de tweede zijde, u wisselt twee keer de garde door twee sprongen; daarna de derde zijde, waar u nog twee sprongen maakt; u maakt een laatste sprong naar rechts om bij de vierde zijde te komen, die van het startpunt. Bij deze laatste, in plaats van twee keer de garde te wisselen en met de linkervoet naar voren, keert u simpelweg terug in garde door een hoofdslag naar links, een naar rechts; u wisselt de garde door een sprong en u neemt deze weer aan door een hoofdslag naar links, een naar rechts. Het is nuttig eraan te herinneren dat, tijdens deze twee sprongen, bij elke zijde, men altijd gezichtsslagen moet geven, waarbij men de richting verandert bij elke sprong.

Derde les

In garde. U maakt drie stappen voor u uit, door licht te springen en voor de eerste stap de rechtervoet naar voren te brengen; voor de tweede, de linkervoet, en voor de derde, de rechtervoet. Terwijl u deze drie kleine sprongen maakt, geeft u gezichtsslagen waarbij u de richting verandert bij elke stap. Zodra deze drie stappen zijn gemaakt, draait u zich volledig om, u richt zich naar achteren, door een sprong naar links te maken, waarbij de benen worden gekruist. U maakt opnieuw drie stappen; na de derde stap herhaalt u de sprong door het kruisen van de benen; wissel de garde door te springen, en u keert terug in garde door een hoofdslag naar links, een naar rechts.

Vierde les

In garde. U brengt het bovenlichaam naar voren en verdubbelt de afstand van de garde-positie. U springt vervolgens zo ver mogelijk, terwijl u gezichtsslagen geeft, en u landt op de rechtervoet, de linkervoet naar voren, terwijl u naar rechts kijkt. U geeft vier coupés, een gezichtsslag naar links, een gezichtsslag naar rechts. U neemt de garde-positie weer aan door een hoofdslag naar links, een hoofdslag naar rechts; vervolgens wisselt u de garde door een sprong en u neemt deze weer aan door een hoofdslag naar links, een naar rechts.

Volte

In garde. U brengt de rechtervoet naar achteren terwijl u naar rechts draait op de punt van de linkervoet. U draait een tweede keer, door de linkervoet naar achteren te brengen en te draaien op de punt van de rechtervoet; vervolgens brengt u de rechtervoet weer naar achteren, zodat u in garde staat met de linkervoet naar voren, terwijl u de moulinets naar rechts maakt. Daarna volgt de halve volte naar links voorwaarts. U brengt de rechtervoet naar voren, terwijl u licht draait op de punt van de linkervoet; u draait op de punt van de rechtervoet terwijl u de linkervoet naar achteren brengt, zodat u naar achteren kijkt met de rechtervoet naar voren, de moulinets naar links.

Daarna volgt de halve volte naar achteren naar rechts, om weer naar voren te kijken, door te draaien op de punt van de rechtervoet en de linkervoet naar voren te brengen. U draait op de punt van de linkervoet terwijl u de rechtervoet naar achteren brengt, en kijkt naar achteren; vervolgens keert u terug in garde door twee hoofdslagen; u wisselt de garde door te springen, en u neemt deze weer aan door een hoofdslag naar links en een naar rechts.

Vijfde les

In garde. Dezelfde sprong als bij de vierde les; zodra de sprong is gemaakt, geeft u vier coupés, een gezichtsslag naar links, een gezichtsslag naar rechts. U herhaalt deze oefening bij elke zijde en zelfs bij de vierde. U beëindigt de les met de volledige volte, de halve volte naar links en de halve volte naar rechts. De wisseling van zijde in deze les gebeurt door naar rechts te springen met gezichtsslagen, de voeten parallel.

Zesde les

In garde. Terwijl u gezichtsslagen geeft, draait u naar rechts op de linkerhiel en plaatst u de rechtervoet naar achteren, het midden van de rechtervoet tegenover de linkerhiel; u keert terug in garde door een hoofdslag naar links, een naar rechts; bij de tweede hoofdslag naar rechts houdt u de rechterarm omhoog, de hand voor de linkerschouder, de punt van de stok naar rechts gericht; in deze positie maakt u twee oproepen met de voet, en onmiddellijk na de tweede geeft u een enkelslag. U herhaalt deze oefeningen bij elke zijde, waarbij u zorgt dat u steeds naar rechts draait op de linkerhiel elke keer dat u van zijde verandert. Zodra de oefeningen van de vierde zijde zijn voltooid, raden wij aan, aangezien deze les kan worden gebruikt voor de muur, om ze te laten volgen door een afrondende groet. De afrondende groet wordt gemaakt door met de stok een volledige cirkel boven het hoofd te beschrijven, van rechts naar links en van links naar rechts. Het is vanzelfsprekend dat men het hoofd moet buigen om de toeschouwers te groeten. Het is de plicht van het publiek om deze groet te beantwoorden.

Zevende les

In garde. U maakt de volte naar de vier zijden, de voeten op één lijn. Bij elke zijde geeft u drie hoofdslagen naar rechts en drie slagen op de edele delen. Let op dat deze hoofdslagen en deze slagen op de edele delen worden gegeven aan de kant waar u de zijde gaat maken na die waarin u zich bevindt. Onmiddellijk daarna geeft u een knieholte-slag, maar deze keer voor u uit. Bij de vierde zijde keert u terug in garde door een

hoofdslag naar links, een naar rechts; u wisselt de garde door te springen, en u keert terug in garde door een hoofdslag naar links, een naar rechts. Bij de vierde zijde kunt u de les ook beëindigen met de volledige volte, de halve volte naar links en de halve volte naar rechts.

Er zijn leraren die de volte laten uitvoeren aan het einde van elke les; hun methode is goed, want het geeft veel levendigheid, behendigheid en soepelheid.

Achtste les

In garde. Volte naar de vier zijden. Bij elke zijde valt u volledig uit met een kolfslag. Daarna maakt u een sprong naar achteren, steeds in dezelfde positie, dat wil zeggen met de rechtervoet naar voren en de linkervoet naar achteren; terwijl u deze sprong maakt, geeft u een flankslag; vervolgens, zonder onderbreking, springt u een tweede keer naar achteren; maar deze keer brengt u de voeten op één lijn en geeft u een knieholte-slag. Bij de vierde zijde, die van het startpunt, eindigt u met de volte.